

VOLTAIRE TA EUSKALDUNAK

“Babilonia’ko printze-emea” izan zan Voltaire’k idatzi eban elebarri laburretari bat, XVIII gizaldian; eta Troia’ko guda agertzen da elebarri orretan.

Or Voltaire’k euskaldunak aitatzen dauz eta orregaitik dakargu orain gomutaki au.

Ona emen lenengo esaldia: “Aspertu-eziñak, ausartak eta barre-kariak” dirala baskoiak diño. Auñamendi’ko txaboletan artuta eroaten ebezan gudariak beti izaten ziran lenengoak guda guztietan. Eurak Auñamendi’aren alboetan bizi ziran eta antxe dantzatzen eban tanborillaren soñuari jarraituz, euren batzar aundietako epai-lariak eta euren mendietako santutegietan egozan abadeak buru zirala.

Ara beste leku baten zer diñoan: Amazan Auñamendia’reñ albo-ara eldu zanean, epaikariak eta abade druidak dantzea beartu eban, tanborillaren doiñuari jarraituz, eta aurrera joateko Auñamendi itzi eban ezkerre, ez eban izan pozbiderik, ez bakerik.

Eta beste baten: Betika’ko erregeak bere ikertzaileari auxe esan eutsen: “Nik emon neuskizuez bi milla gizon (gudari), neurritsuak eta adoretzuak eta beste orrenbeste zerrendatu zeinkeez Auñamendiaren alboan dantzatzen dabenen artetik. Onei euskaldunak edo baskoiak deritxee. Bialdu egizue ara zuen gudalaria adar-bakarraren gainean diamante batzukaz eta baskoi guztiak gertu egongo dira aitaren etxea izteko eta zuen zerbitzaille izateko.

Aspertu eziñak, ausartak eta barre eragilleak dira eta eurakaz pozik geratuko zaree, Beste leku baten diño: “Laster eldu zan euskaldunen talde alai ta artoa, tanborillari jarraituz dantzaka, ta gertu egoan ordurako Betika’koen beste talde artoa ta serioa”.

Eta beste baten: “Bi milla españatarrak. Amazan’en gidaritzapean joiazanak, esan eban ez ebela bear Etiopia’ko erregearen laguntzarik Babilonia’reñ aurka joateko. Euskaldunak esan eban ori baiño gauza askoz gaxagoak egin ebezala eta eurak zirala naikoa ekinaldi orretarako eta ejiptotarrak, inditarrak eta eszitak azpiratze-ko eta ez ebela nai españatarrakaz joaterik, oneik gudarostearn atzekoaldian (erretaguardian) geratzen ez ba’ziran”.

Eta beste azkenengo toki baten au diñoa Voltaire’k: “Ekiñaldi arrigarri onek ez ete dira agertzen ejiptoarren edestien liburuetan? Españatarren, euskaldunen eta onein adarbakarren izena eta iru

erregen aurka lortutako garaipenak eun turutak aldarrikatu dabez”.

Voltaire’reñ irudimen aundia agertzen da or eta baskoiak sartzen dauz guda orretara, baiña or argi agertzen da zelakoa zan Voltaire’k eukan euskaldunai buruzko eritxia, antxiñako edesti-idazleakandik artuta. Ez dogu aitzu bear Birjilio’k berak be “Eneida” liburuetan ba-diñola, “kantabroak” sartu zirala Anibal’en aurka guda egiteko zerrendetan.

Irlanda’n euskaldunak?

Aberri guztiak daukez kondairak euren sorreran. Irlanda’k be bai.

Lurralde aretan izan ziran lenengo biztanleak Iberia’tik joanak zirala diño antxiñako kondairak.

Pedro Lonbardo goi-gotzaiñak diño Ibero Galateo’reñ semea izan zala lenengoen arteko biztanlea. Galateo’k Galizia eskuratu eban lenengo eta Ibero ta Herimon bere seme biak bialdu ebazan Irlanda’ra eta oneikaz batera joan ei ziran euskaldunak be, eta oneik an itzi ebezan euren izkuntzaren astarnak.

Florian de Ocampo ta Garibai edesti-idazleak diño “irlandar-rrak arro dagozala euren aurretikoak bizkaiatarrak izan ziralako”. Bardin diño beste edestilari batzuk be, esaterako Pedro Lombardo’k berak eta Rikardo Canbeo’k eta Tomas Walsinghamo’k.

Aberri aren izena bera be euskaldunak eroana dala dirudi: “Iria” edo uria erriaren antzekoa da eta “landa” lurraldea. “Landa” au gero Europa osora zabaldu da, bear ba’da keltak eroanda: Islandia, Jutlandia, Groelandia, Finlandia, Doitxland... Oso egokia zan Irlanda’reñtaz izen au zelai orlegia zalako, landea.

Irlandarrek euren izenaren aurrean “onel” edo “odonel” ipinten dabe eta ori euskerazko “onen”etik etorria dala diño.

Bein baten Irlanda’ko iru gotzain etorri ziran Lekeitio’ra Trento’ko Batzar Nagusia amaitu ebenean eta arrituta geratu ziran Lekeitio’ko izkuntzak, euskereak, eurenagaz eukan antza ikusita.

Irlandarrek euren estualdietan etorten dira Euskalerrira eta orregaitik dagoz gure artean angoak diran abizen asko.

Olazar’tar Martin’ek

ZER ALDIZKARIA

**Ordaindu, mesedez, ZER aldizkaria! (ogei euro) kontu onetan:
EUSKERAZALEAK**

BILBAO BIZKAIA KUTXA

Bilbao, 2095 0000 7 4 20.000 8961-5

Adiskide! Mesedez ZER aldizkaria aurrera eroaten lagundu eiguzu!

Ebagi orri onetan txarteltxu au eta eroan bbk’ra eta ordaindu 20 €. Ez dozu ezer be idatzi bear.

Baiña, aztu barik, esan Kutxan zeure izena eta zeure erriarena.

Eskerrik asko!